

संस्कृत
ग्रन्थालय

ग्रन्थालय

जुरावा

3891

पुस्तकालय

०८.५.१९७०

(1)

श्रीगणेशायनमः॥ पूतनाविधान्॥ तत्रलुभ्जातके स्कंदे सूर्यप्रि
 ति स्कंदुवाच्॥ येन कर्मविपाके नशि भूनां जायने ग्रहः॥ तत्सर्वक
 थ इष्ट्या मिष्टु छनस्तेदिवाकर॥ उं कायां रावणो नाम पौलस्ये रा
 क्ष से श्वरः॥ स्वस्तारस्तस्य वीरस्य द्वादशस्तम्भा भयाः॥ नाभिः
 कृतं तपो घोरं सर्वलोकभयप्रदं॥ पीडितं नाभिर खिलं जगती
 ब्रतपो वलात्॥ रुद्रभाराधितस्ताभिस्तपसाती ब्रनेजसा॥ प्र
 सन्नो भूत्तदादेव स्ताभ्य एव वरं ददौ॥ रुद्रुवाच्॥ वरदो हं वरा
 हाभ्यो युष्मभ्यं रजनास्त्राः॥ ताभिर्वै नं तदा भ्यक्ष्यं बालानां देह

१

संभवं॥ वसास्तक् भासमेदोस्थिमज्जाशुक्रात्मकं रके॥ देहदेहस्य
सर्वभोजीवता मेवशंकर॥ तद्गुलावचनं तासां चुकोप परमेश्वरः॥

२)

ब्रह्मवंशसमुद्भूतास्तपो दृजिपरायणाः॥ लुक्लथं बालघाताय
चेतोवः परिकीर्तते॥ सर्वलोकमतंदेयं पार्थिविं तु मनीषिभिः॥
राक्षस्य उडवाच॥ यदि प्रसन्नो भगवान् दद्यस्मलियं शिव॥ स
र्वेषामेव बालानां भेदसात्त्विरेवनः॥ रुचउवाच॥ यास्त्रीमुखे
निशास्त्राति बालं स्वर्णाति भुंजति॥ प्रसूतिसमये भ्यं गंत करोति
प्रमादनः॥ न गतानिद्राति रात्रौ वानिष्यन्त सुरता सति॥ तस्याबालं
दिनेमासे वर्षे पि च विशेष तः॥ आयेनुदिवुसे मासे वर्षे वा पि

(2A)

विमोचनी॥ गह्नातु मत्य सादेनदा राघैर्वै नो च यैः॥ हितीये मोहि
 नी नाम सुनं देति त तीय के॥ चतुर्थे पूत ना नाम पंचमे स्यासुरी तथा॥
 पष्ठे तु रेव नीदे वी बालं गद्धा तु सत्तरं॥ सप्तमे शकु नी नाम त्वष्टमे
 अपि त्रिंश्चिका॥ नवमे पित्रि नीदे वी शिशु गह्ना ति सत्तरं॥ माहा मा
 री तु दशमे कालि कातु जत सरं॥ द्वादशो भासि नीदे वी पीडा करण
 त सरा॥ दूयमे वकु रुध्यभो पीडा बाल क विग्रहे॥ आत्म नो दिवसे
 मासे वर्षे चापि इथकू इथकू॥ निमित्ते स्यति राक्षस्य शुचो च न कदा
 च न॥ युष्मभ्यं बलि दानं ये विदध्य श्विलं परं॥ गहीत मपि बा

लंते संतुष्टाः परिमुचति ॥ इन्निलव्यवराः सर्वोपदयन्ति श्रिष्ठुं हताः
 ॥ दिवमास्तद्मानेन नात्र कार्यात्रिचारणा ॥ प्रथमेदिवसेमासेव
 वैदेवी विमोचनी ॥ तस्यास्तु जायन्ते पीडां श्रिष्ठुं नीत्रैवेद्वनां ॥ ज्वर
 स्तु प्रथमस्तावन्ते त्रयोगस्तु तपुरं ॥ न गहाति स्तु नं दिं भोवो तिरात्म
 ति कीभवेत् ॥ मुष्टिर्बध्नाति वेगन दत्तान्दत्ते दैर्द्र्यलं ॥ इत्थं प्रजाय
 ते पीडाविमोच्यादिवाकर ॥ तस्याः पूजां प्रवक्ष्यामि वालानां
 श्रांतिकारणां ॥ करवीरं रक्तपुष्पं च दनरक्तपूवकं ॥ खुपस्तु श्रिव
 निर्मात्यं साज्यं वित्वदलं स्मृतं ॥ दीपास्तु पुर्यं च विज्ञेयास्तथा पुंचे

3A)

वपोलिकाः॥ मुष्टिकाः पंचविजेयाध्वजाः पंचस्तुपीतकाः॥ तां बू
लनिकटाः पंचपूर्णीफलसमन्विताः॥ रक्तनंदूलभक्तश्च प्रोक्तसा
न्यगुडंतथा॥ शरावेन्द्रनेत्राज्ञनिधेयं सर्वमेवतद्॥ तत्स्तुपुतलीं
कुर्यान्त्याउभयतोमृदा॥ निहध्यात्तत्रवैधिमान् पीतवस्त्रसमावे
तां॥ पीतवस्त्रापरीतानां पूजयेभक्तिमान्नरः॥ इवेऽक्षरेव संभारे
गंधिंधूपादिभिर्बुधः॥ वह्यमाणेन मंत्रेण प्रार्थयेता समाहितः॥ त
त्रमंत्रः॥ नमो भक्तवस्त्रले विमोचनि स्थाहाः॥ एवं मंत्रसमुच्चार्य
सवंपूजां प्रकल्पयेत्॥ एकस्मिन् शरावेष्टलिं निधाय गंधा

३

(१)

दितां बूलां तोप-चारां निधाय पुंच पहुँच वाने कि क्लृत्य बाल कांगे भ्यः समु
ता पृसो हकान् ततः पुनः पुन नैराजनं विधाय तस्वर्वं सशास्त्रे मन्त्रमु
च्चारयन्त्रयेत् ॥ तेष्पहुवाः ॥ जं द्वाम्नो दुं वराश्वस्य वद्यनां पहुँच वास्त
था ॥ सर्वं गेभ्यः समुक्तीयुषी इवाल स्य संब्रजेत् ॥ इदं नद्या अनु
व्यथे वाक्षि पे दिति श्रिष्ठाः ॥ इथं रात्रित्रयै कुर्यादिधानं सुसमा
हिताः ॥ ग्राम दुन्नरतो नित्यं पूर्वरात्रे विचक्षणः ॥ तस्मिन्स्थाने
जपेऽन्त्यं मन्त्रं बालानां इति हेतवे ॥ एवं शांनि समाप्ति श्रिष्ठपि ३
आनसंशायः ॥ इति लुध्जानके स्कादोक्तं प्रथम दिवसमाप्तादे
पी इशामन विधानं ॥ स्कं दउ बाच ॥ द्वितीये दिवसे मासे वर्षे च

(5A)

बदिवाकर ॥ मोहिनीनामदेव्यत्रकुरुते पीडनं शिरोः ॥ कुरुते
त्रसु द्वां कासं श्वासं चैव विष्णोषतः ॥ छर्दनं ग्रहणी हृषंजभयत्यनि
शिं शिरोः ॥ तत्र शांतिं विधानं च प्रवक्ष्या मिसमासतः ॥ मालती कुंसु
मैः पूजा चंदनं मलयोद्भवं ॥ कुकुमं के सरं दिव्यं कर्पूरं सविलेप
नं ॥ दिव्यभक्ति समाचाराद्भूषणं धूषणं तथा ॥ नैवेद्यं पूर्ववदेयं त
थास्पत्यूर्ववक्त्रिया ॥ पूर्ववत्सु तलिहृत्याक्षारावेसन्निवेश्येत् ॥
वृष्ट्यमाणेन मंत्रेण कुमोखर्वमतं द्वितः ॥ तत्र मंत्रः ॥ सर्वेष्वरीस
र्वजनत्रियकरीत्रा हिज्जगत्सर्वं ऊनमो भगवतीस्वाहा ॥

४३०

इत्यनेतैवमंत्रेणसर्वकुलाविधानकं ॥ रात्रिव्रयेनिधानम् पश्चिमे
ग्रामतोवहि ॥ प्रथमेयाभिनीयामेक्षतंभवतिसौख्यदं ॥ इति हि
५ तीयदिवसादिपीडाशमनविधानं ॥ स्कंद्हवाच ॥ ततीयेदिवसे
मासेवर्षश्रिष्टविधिं रवे ॥ सुनंदानामदेवत्रबालानांभयदम्
वेत् ॥ अवस्थां कुरुते घोरासुनंदा चैवभाभिनी ॥ हृष्टेगंछर्द
नंभा सोज्ज्वरेण स्वहजायते ॥ आकुंचयतिगात्राणि शिश्रूरोद
त्यहनिश्चिं ॥ इत्यं संजायते पीडासुनंदा कोपसंभवा ॥ तस्याः शां ॥
तिंविधानं च ब्रवक्ष्याभिसमाप्तः ॥ शानपत्राणि पुष्पाणि चंद

(5A)

न स्यानुलेपनं ॥ हरिद्राकुंकुं मंत्रागके सरंबाल कान्ति ॥ गंधार्थधू
 पुनं द्याहु गुडं चानि शोभनं ॥ एता कं रवदीगारै संप्रजाप्य निरो
 धनं ॥ पूर्विसुललिं दृत्वा सरवेसन्निवेश्य येत् ॥ प्रसन्नत्रयशा
 लीजामोदनं सर्विषायुतं ॥ दीपिकाः पोलिकाः पंचतावंतो मुषि
 काः सूताः ॥ धजाः पंचैव निजेयाः सहिताः पंच पद्मवैः ॥ वस्त्र्य
 माणेन मंत्रेण बलिं सर्वेसस्ताहे रेत् ॥ तत्र मंत्रः ॥ अं नमः सुनं
 द्य यैहु फट् खाहा ॥ इसुनेनैव मंत्रेण ग्रामात्मूर्वै विनिष्ठिपेत् ॥
 त्रिरात्रं रजनी पूर्वेयामे बालो पश्चांतये ॥ एवं कृते विधाने

४३

९

(८)

वक्षाधिमात्रं विनश्यन्ति ॥ वर्धते दीप वद्वालः क्षकुपस्तजवत्सु
र्वं ॥ अजश्वं इः इति तीय दिना दिपीडाशमनविधानं ॥ ॥ स्कं
दुवांच ॥ तुथौद्वसेमासे वर्षे चैव विभास्कर ॥ पूलनानामदे
व्यत्रपीडां कुरु न ते श्रिग्रोः ॥ संतापो जायने पूर्वमतिसारस्तः
परं ॥ मुष्टिर्बधाति कं पश्य वारं वारं त्रजायने ॥ तस्याः श्रांतिं प्र
वस्यामिपीडायां मुष्टिदिधिल ॥ पूर्ववित्पुलिं हृत्वाशारावेस
न्ति ने शयेत् ॥ वेष्टये इक्कवस्त्रेण कुंकुमेनानुलेपयेत् ॥ पूजै इये
क्षपुष्टेस्क्षवर्वरीपत्रसंयुतैः ॥ मस्यामांसस्य धूपो त्रग्येना

(6A)

ज्ञेन संयुक्तः ॥ त्रयोदीपास्त्रि कोणास्त्र सञ्ज्यवर्तिसमन्विताः ॥
तिष्ठस्त्र पोलि काञ्जेया मुष्टियस्त्र त्रयः स्मृत्ताः ॥ धजास्त्रयः स
मारव्यातानात्र कार्या विचारणा ॥ प्रस्तुति त्रय मुद्दि इत्तं तंडुला
नां श्रभाकर ॥ तद्भक्तस्त्रियायुक्तं शारावेसंनिवेशयेत् ॥ रक्त
वस्त्रेण संवीक्षान्न मस्तुतु तली ॥ दध्यक्षतासमारोप्यं
विदध्यानुसमाहितः ॥ पूर्णवेष्टु च मिर्बालं सर्वां गेषु त्रमा
र्जयेत् ॥ तत्र मंत्रः ॐ नमः पूर्तने मातर्बलिं गह्यसुशोभनं
बालकं मुचवेगेन वलिदानेन हर्षिता ॥ इति मंत्रं समुच्चार्य
सर्वं बलिमुपाहरेत् ॥ प्रदोषे द्वेष्ट्रणानि वृत्तस्य स्य स्वेविधि

श्रवु॥ दक्षिणादिशिमाश्रित्यनिश्चिपेद्वामतोबहिः॥ एवकृतेबले
 सम्यक् बालकः सुखमान्नयात्॥ ॥ इनि च तु थीदिवसादिपीडाविधा
 नं॥ ॥ स्कंदउवाच॥ पञ्चमदिवसमासेवेष्वचेव प्रभाकर॥ आसुरी
 नामदेव्यत्र बालकं बाधते भर्तां॥ तत्र चिन्हं प्रवक्ष्यामि बालां गेयत्वा
 जायते॥ अवरस्त्वप्रथमं पुश्या हृदेगो अहणीततः॥ मुष्टिबन्धः प्रल
 पस्यादुद्देगो नशनं तथा॥ शिरोरुजायते नित्यं तमेतद्वक्षणं
 रवे॥ पुनर्ववत्पुतलीं कृत्यापीतवस्त्रेण वेष्टयेत्॥ पीतवासोव
 सानंतां द्वारा वेसन्निवेद्वायेत्॥ धनाम्यगोविधेयत्र हरिदा
 लेपनं कृते॥ ततः पूजां प्रकुवैत कुसुमैः करवीरजैः॥ जपा

(८)

पुष्टे बंधु जीवेः पूर्तत्याश्च नथा नघ ॥ चंद्र ने ना नुली सा तां दिव्यगंधो
 पश्चोभितां ॥ राजिका सर्षपे धूपो घना त्वा त्रप्रशस्यते ॥ दीपकाः सम
 विद्येया ध्वजा स्त्रा वंत रथन ॥ मुष्टि काः पोलि काः समस्त सौकडा
 का स्त्रथा ॥ नैवेया थं सिमुहिष्टुमोदनं सघनं वलिः ॥ पल्लवै स्तुयथा पू
 र्वं कारये मार्जनं त्रिश्चोः ॥ मंत्रमेतं समुच्चार्यत्रिवारं प्रनिपूजयेत् ॥
 मंत्रः ॥ सुकलेसुभगे हीवी सर्वरात्रु निवारिणी ॥ कुरु शांतिं त्रिश्चो श्वा
 त्रवलिदा ने न रात्मसी ॥ इत्यक्ष्यार्यहि पेत्यर्वं मध्यरात्रे त्रिवासरं ॥
 पश्चिमादिशिमाश्रित्यया माधौ नंतरं च वै ॥ इति खकां देवं च महिव
 सादिपीडात्रामनविधानं ॥ स्कंदउनाच ॥ अथ षष्ठ्य दिन मासे वर्षे च

पूर्वां

७ विदिवा कर॥ रेवतीनामदेव्यत्रशिशुगृहात्यसंशायं॥ आदौतजायते
पीडाब्रणानांशिशुमूर्धनि॥ अवरस्तु मुखशोषापितृषासमभिजायते॥

८) ग्रकं पतीचगात्राणिरुदंतीचपुनः पुनः॥ ततः शांतिप्रबृह्यामिश्रयु
स्त्वयस्माहितः॥ पूर्ववत्पुनलीकुत्यारावेसन्निवेशायेत्॥ गंगातो
येन संस्नाप्य शुकुवस्त्रेण वेष्टितां॥ शुकुवस्त्रेण संवीतां शुकुमात्यानु
लेपनं॥ शुकुधूपो प्रनिर्दिष्टो विल्वपत्रः सहानघ॥ अन्येनाक्तास्तु
विश्वात्मनदीपाः पञ्चत्रकीर्तिज्ञाः॥ तावंतो मुष्टिकाज्ञेयाः पोलिका
भिः समन्विताः॥ त्रस्तित्रयमात्राणां द्रीहीणामोदनं स्थृतं॥ दधा ९
सहगुडेनाक्तं ताबूलं सुमनोहरं॥ ध्वजैऽपंचभिर्युक्तं बलिमेनं

(8A)

समर्पयेत् ॥ वह्यमानेन मंत्रेण प्रसिद्ध समाहितः ॥ मंत्रः ॥ राक्षसीत्वं म
हाभागेबालं सुन्चश्रुभानने ॥ क्षेमं कुरु जगत्यस्मिंशोभनाय वरेवती ॥
इति मंत्रेण संमंग्रप्रदेषो बलिमाहरेत् ॥ संस्ताप्य बालं कं पुंच पद्मवः
सुसमाहितः ॥ न गरादु त्तरेद्दैवत्यै बलिमाहरेत् ॥ एवं प्रशांतिमा
यांति बालपीडः प्रभाकर ॥ इति षष्ठ्य दिनादि पीडात्रामनविधानं ॥ स्तं
द्युवाच ॥ सज्जमेदिव सेमायेवर्वेच्यै बद्धिवाकर ॥ शकुनिर्नामदे
व्यत्र बालं गह्यातिदारुणा ॥ न्वरस्त्रप्रथमं तावच्छिरोरोगस्तत्स्व
रः ॥ त्रलापस्त्वति सारं वातिरोगः स्तनः स्वरः ॥ त्रलापस्त्वति सार
श्ववातिरात्यनि कोभवेत् ॥ आध्योर्निमिलनं च सिंगात्रकं पोभि

पूर्णा-

जायते॥ न त्रशांतिं प्रवस्या मिश्रा कुनी प्रीति वर्धनी॥ रक्तचंदन लिप्तांगी
पूर्ववस्तु न लीँहतां॥ यथा कालोऽवैः पुष्टेः पुजये घलनः सुधीः॥ धूप
स्कुण्णु लुश्रेयान्दीपाः पंच प्रकीर्तिताज्॥ पोलि कामुष्टिकाः पंचध्य
जाः पंच सुश्रोभिताः॥ नैवेद्यमेऽनंसपि: सहिते ब्रह्मस्तैर्मतं॥ तदुला
न सुख्ये षष्ठं च पूर्वं प्रकल्पयेत्॥ संत्रां अं नमः पत्रविश्रालाक्षी
विश्रालवदने शिवे॥ संगृह्य बलिमेतत्वं बालं सुंच स्करो भने॥
इत्यन्नयनतो धीमान् बलिं निश्चिसमाहत्तेरे॥ दक्षिणादि त्रिमात्रि
सुनिदध्यायुल्लव क्रियां॥ एवं कृते विधाने तु त्रिरात्रं सुखसञ्जम॥ या ८
धि मुक्तो भवेद्वालो नात्र कार्या विचारणा॥ इति सप्तमदिना दिशा कु

१८)

नीपीडाशमनवधानं॥ १॥ स्कंदउवाच॥ अष्टमेदिवसेमासेवर्षेदिवा
पित्राण्यिका॥ पीडयेत्यवालानिज्वरचर्दिशरोत्तिभिः॥ नेत्रपीडांग
संकोचोहद्गेगश्चाभिजायते॥ शृणुतस्यप्रतीकारंयेनतुव्येत्पित्रा
चिका॥ त्रकुर्याच्चत्रिरात्रेणशांतिंबालानिहारिणी॥ पूर्ववसुतलीकु
त्वाद्वारावेसन्निवेशयेत्॥ पंचामृतेस्तसंस्नाप्यदेवींतांशिशुनासह॥
चंदनेनानुलिप्तांगीश्वेनपुष्पेः प्रप्रज्ञयेत्॥ ध्वजाः समसमारव्याजा
स्तावंतः पोलिकाः स्मृताः॥ मुष्टिकाश्चापिविज्ञेयाहरिद्राक्ताः शुभाः
स्मृताः॥ पीतवर्णेनवस्त्रेणसूत्रेणपिसुसंस्कृतान्॥ विजयान्वूर्ण
धूपोत्रघृताक्तः संत्रकीर्तिताः॥ दीप्तासत्तद्वत्तेनैवपूर्यित्वानियो

९

१०)

जयेत् ॥ प्रसन्नित्रयभक्तस्य घटताक्षस्य विशेषतः ॥ नैवेद्यं कल्पयेद्दोमा
 न् देव्यैश्चाक्त्यानसरायुः ॥ तां बूलश्च सकर्प्तु भक्त्याभ्यावृत्तिधीयते ॥
 शक्त्याच्च दक्षिणां तत्र देवताश्रीतये रवे ॥ वक्ष्यमानेन मंत्रेण सर्वमेव
 विधीयते ॥ मंत्रः ॥ नमः सर्वभूतेसु ऽर्थाभ्नेपि श्वाविके ॥ बलिं कृत्वा सु
 रीं कृत्यत्वरितं मुच्च बालकं गमयथा पूर्वात् थाकार्यपुंच पूज्व वक्ति
 या ॥ त्रिरात्रं रजनी वक्त्रे इदं हितं शिष्टेत् ॥ एवं कर्ते विधातु
 रो गत्तिः प्रजायते ॥ ॥ इति ब्रह्मयामले अष्टमदिवस्त्रादिवा
 धात्रामनं ॥ स्कंदडुवाच ॥ नवमेदिवसेमास्त्रेचैव प्रभाकर ॥ दे ९
 वतापात्रिनीनाम बाला लिंकुकर्ते भृत्यां ॥ तत्र विन्हं प्रवक्ष्यामि

(10A)

स मासेन दिवाकर ॥ ज्वलश्छर्दिंगले पीडा संकोचो नै बयो स्तथा ॥ तर्जनी मध्यमो
वेग मगाम्यां कुरु नै भृशं ॥ अन्नत्यागे न संतोषो मुख गंधो भिजायते ॥ तत्र
त्रांति त्रवस्थ्यामि पाशि नी प्रीतये रवे ॥ पूर्व वलुतलीं कुत्ताशारा वै सन्ति
वेश येत् ॥ शुक्रवस्त्रे ल संबीनां शुक्रवस्त्रे ण वै इतां ॥ पूजये चुकुपु
घ्यै स्त्रमंदरायैः सुगंधिभिः ॥ गंधा थै घन सारे ण युक्तं चंदन मर्पयत् ॥
दशां गोधूप ने धूप स्त तोटी पात्र कल्पयेत् ॥ न व वास स्त वा पूर्पाम्यो
लि कावा न वोत्तमाः ॥ तावं तो मुहु का दद्याध जांश्चैव तथैन च ॥ न व प्र
सन्ति माने न तं दुक्लो दन मुन्नमं ॥ दध्नाथीरेण चाभ्युक्त्य नै वै यं परि कल्प
येत् ॥ मध्यरात्र त्रये आमा पश्चिमे प्रक्षिपे दूलिं ॥ मंत्रे णा नै न पाशि नै
मंत्र मुच्चार पूर्वकं ॥ मंत्रः ऊनमः पाशुहस्ता ये रुद्रदन वरेष्ठुभे ॥ गृहा

१०

गेमं बलिं दत्तं बालं मुं च रोगतः ॥ एतावता विधाने न रोगमुक्तो भयेष्ठि शुः ॥
पंचानां पल्लवानां तु पूर्ववक्त्रियने क्रिया ॥ ॥ इति ग्रन्थयामलोकं एनवमदि

(11)

नादिविधानं ॥ स्कंदुवाच ॥ दत्रामेदिवसेमासेवं वै वदिवाकर ॥ त्राक्ति
रत्र महामारी राक्षसीघोररुषिणी ॥ मत्स्य कृत्यं ज्वरं शूलं विदधाति दिवा
निशं ॥ विष्टुभुकुरुते व्यर्थं हिघा कासमतिशयं ॥ तस्य त्रां तिप्रवक्ष्यामिवा
लानां हिनकास्यया ॥ पूर्ववस्तुतलीकत्वारावेसन्निवेशयेत् ॥ स्नापये
सरितां वाभिश्च दने नानुलेपयेत् ॥ पीतवस्त्रेण संवीतां पुष्पमालो पश्चो
भित्तां ॥ दशनं धूपने धूपं महा कायेऽप्रकल्पयेत् ॥ दीपास्त्रपर्वविज्ञेया
तावंत्यः पुंचषट्काः ॥ मुष्टिकाः पुंचवैशस्ताः ध्वजाः पुंचसुत्रोभनाः ॥ १०
संस्कृन्तं सविषाभन्तं तं दुलानां च पुष्कलं ॥ नैवेष्पार्थेन्यसेन वत्रावे

४/८)

सुमनोहरं॥ तां बूल सहितं भासो दक्षिणा सहितं तथा॥ दक्षिणा धैर्य न वं वस्त्रं रज
तं राक्षि तोषिवा॥ पहुँचैः पंचमि युक्तं बलिं सर्वं समर्पयेत्॥ मध्यरात्रा दधस्ता
तं बलिं कुर्या हिनत्रयं॥ दक्षिणां दिशिमा श्रिसुप्रक्षिप्ते नगराद्गुहिः॥ मं
त्रेण नैनमातृवक्ष्य मानेन लेमया॥ मंत्रः अं नमो रक्तवर्णाक्षीरक्तपद्मि
निभानने॥ व्याधीनां पीडितं बालं रक्षात्वं परमेश्वरी॥ इमं मंत्रसमुच्चार्यस
र्वं बलिमुपाहे न्॥ क्षेमाय बालकानां हितत्रकार्याविचारणा॥ इति ब्र
ह्यामलोकं दशामहिनपीडाशमनं विधानं॥ स्कं दउवाच॥ एकादशा
दिने मासे वर्षे चापि दिवाकर॥ कालि कानामदेवता तसीडजायते
शिश्रोः॥ ज्वरस्तु प्रथमं तावत्थद्रोगं तदनं नरं॥ मुखश्चोषो महाग्ला
नी स्तनस्याच्छित्तविभ्रमाः॥ नुहन्ति सर्वगत्राणि वेपंति च पुनः पु

३९

(१२)

नः॥ अवस्थामत्युकल्यास्याकालि कोकोपसंभवा॥ तत्रशांतिं प्रवक्ष्यामि
 बालानं हितकर्म्यया॥ पूर्ववत्सुतलीं कृत्वा रारावेसन्निवेशायेत्॥ गंगा
 तोयेन संस्नाप्य चंदने नानुलेपयेत्॥ करवीरेल पुष्ट्यैश्वर्पूजयेद्वरीद
 लैः॥ धूपयेत्युत्रके शश्यसर्वनिर्मीकरणपैः॥ वचालशुनं फनैश्वर्वत्यु
 त्तैः ससर्जनैकैः॥ दीपुस्त्वं पुंचमिः सूर्यतेस्तु नीराजयेतुतां॥ नैवेद्यं पायसं
 क्षीरं घट्टिकास्तिलमोचनाः॥ उपूपामुष्टिका पोली पुंचपंचप्रकल्प
 येत्॥ मंत्रेणानेन सप्ताश्च वक्ष्यमाणेन तेसया॥ अँ नमो धोरकूपायै
 धोरायै धोरदर्शिनै॥ त्राहि सर्वजगत्थात्रीं बालं मुंचबलिप्रिये॥ एवं
 विधिं विधिं कुमात्मूर्ववत्सद्वक्रियां॥ एवक्षतेविधानेन रोगमुक्ति ११
 भवेत्तिरोः॥ बलिप्रदोषसमये ग्रामादक्षिणनो बहिः॥ निधेयो

12A)

संत्रमुच्चार्यनरेनैवसहेतिना ॥ इति ब्रह्मयामले एकादशादिनमासाद
 पीडाशामनविधानं ॥ स्कंदउवाच ॥ द्वादशोदिवसेमासेवर्षेचेवद्विवा
 कर ॥ भासिनीनामदेववपीडयेत्यनिश्चित्युं ॥ आदोज्वरं प्रकुर्याच्चरह
 द्रोगं तदनंतरं ॥ कासश्चासमनीसारं प्रलापज्जभणं तथा ॥ कं पतिस
 वर्गात्राणितथाजाज्यं च नेत्रयोः ॥ इत्यन्नानायकारैश्चित्युनां जाय
 ते गदः ॥ तत्रशांतिं प्रवक्ष्यामि बालानां हितकारिणी ॥ पूर्ववसुतलीं
 कृत्यादारावेसन्निवेश्येत् ॥ गंधुषुष्माक्षताधूपदीपाश्चविविधा
 मताः ॥ नैवेद्यं विविधं चात्र भासिन्ये परिकल्पयेत् ॥ वस्त्रं सूक्ष्मं ध्वजां
 छत्रं ओदनं पायसान्वितं ॥ अपूर्णे पायसे शीरमुष्टिकाभिश्वसंयुतां
 नैवेद्यं कल्पितं भक्त्यासंध्याकाले निशामुख्ये ॥ ग्रामाङ्गुत्तरलोदेशो

वलिंदयान्ज संशयः ॥ इथं पंचादि नेत्रे वकर्त्त्वं रोगमुक्तये ॥ मंत्रेणानेन
 सप्तश्च मंत्रये त्सर्वतो बलिं ॥ बलिं गृहाण बालस्य व्याधीन्संहर संहर
 पंचवक्रत्रदानेन प्रसन्नाभवभासिनी ॥ एवं कृते विधानेत्र बाल
 कः क्षेममान्नुयात् ॥ इथं ते कथितं सूर्यशाति कुलुधजातकं ॥ सूर्य
 उवाच ॥ येन पापेन बालानामज्ञानानां गदो भवेत् ॥ तत्सर्वपूर्वमेके
 थं मुक्तवानसिषण्मुखं ॥ इति हृदक्रादि न मासाद्देषु स्कादीकं पी
 डाट्टमनविधानं ॥ इति पूर्तनाविधानं समाप्तं ॥ श्रीसांबा पर्णमस्तु ॥
 शके १३०१ रात्रिसनामसंवत्सरे दक्षिणायने शारदतो अभिनेमासी है
 षापसे अयपेचम्याति थोति इन पुस्तकं समाप्तं ॥ अनंतभट आपटेया
 शीपोथी पूर्तनाविधान असे

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००९ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com